

Sygn. akt VI Ka 442/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w E. VI Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodnicząca: SSO Elżbieta Kosecka-Sobczak (spr.)

Sędziowie: SSO Irena Linkiewicz

SSO Natalia Burandt

Protokolant: P. P.

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej M. M.

po rozpoznaniu dnia 26 października 2018r. w E. sprawy:

S. R. (1) s. H. i G. ur. (...) w E.

Ł. R. s. H. i G. ur. (...) w E.

oskarżonych z art. 300§ 2 kk i innych

na skutek apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w E.

z dnia 20 marca 2018 r., sygn. akt VIII K 53/18

uchyla zaskarżony wyrok w pkt. III i X i sprawę w zakresie rozstrzygnięć o naprawieniu szkody przekazuje Sądowi Rejonowemu w E. do ponownego rozpoznania.

Sygn. VI Ka 442/18

UZASADNIENIE

S. R. (1) i Ł. R. zostali oskarżeni o popełnienie wielu czynów, w tym z art. 300§2kk a dotyczących udaremnienia wykonania orzeczeń wydanych przez Urząd Skarbowy w E..

Na etapie sądowego rozpoznania sprawy, do akt wpłynęło zgłoszenie się pełnomocnika Naczelnika Urzędu Skarbowego w E. wraz z oświadczeniem o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego oraz wnioskiem o naprawienie szkody w całości przez obu oskarżonych ze wskazaniem żądanych kwot.

Wyrok w przedmiotowej sprawie zapadł w trybie uwzględnienia wniosków oskarżonych z art.387 kpk złożonych na rozprawie w dniu 20 marca 2018r.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2018 roku Sąd Rejonowy w E. w sprawie VIII K 53/18 orzekł wobec:

- oskarżonego S. R. (1) za czyn z art.300§2 kk karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a także karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł oraz w pkt. III orzekł obowiązek naprawienia szkody w części w kwocie 100.000 zł na rzecz Skarbu Państwa – Urzędu Skarbowego w E.. Sąd w zakresie czynów z art. 233§1 kk przyjmując ciąg przestępstw orzekł S. R. karę 6 miesięcy pozbawienia wolności przy zastosowaniu art.4§1 kk. W stosunku do tego

oskarżonego orzeczono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat nakładając jednocześnie obowiązek informowania Sądu o przebiegu okresu próby;

- oskarżonego Ł. R. za czyn z art. 300§2 kk karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a także karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł oraz w pkt. X obowiązek naprawienia szkody w części w kwocie 100.000 zł na rzecz Skarbu Państwa – Urzędu Skarbowego w E.. Sąd w zakresie czynu z art. 233§1 kk orzekł karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. W stosunku do tego oskarżonego orzeczono karę łączną 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat.

Jednocześnie orzeczono od oskarżonych na rzecz oskarżyciela posiłkowego po 210 zł tytułem zwrotu wydatków i zwolniono ich z ponoszenia kosztów sądowych i opłaty.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego – Naczelnika Urzędu Skarbowego w E. i zaskarżył powyższy wyrok w części dotyczącej orzeczenia o naprawieniu szkody na niekorzyść oskarżonych. Wyrokowi temu zarzucił obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 46 § 1 kk, polegającą na zasądzeniu w stosunku do oskarżonych obowiązku naprawienia szkody w części tj. w wysokości po 100.000zł, podczas, gdy oskarżyciel posiłkowy złożył wniosek o naprawienie szkody w całości.

Podnosząc ten zarzut autor apelacji wniósł o zmianę wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonych obowiązku naprawienia szkody w pełnej wysokości, ewentualnie o uchylenie wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w E..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego skutkować musiała uchyleniem zaskarżonego wyroku w pkt. III i X z jednoczesnym przekazaniem sprawy w zakresie rozstrzygnięć o naprawieniu szkody do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Należy bowiem zaznaczyć, że co do pozostałych rozstrzygnięć, to wyrok SR w E. z dnia 20 marca 2018r. w sprawie VIII K 53/18 nie był kwestionowany, stąd w pozostałym zakresie - poza skarżonymi rozstrzygnięciami z pkt. III i X- wyrok ten jest prawomocny.

Omawiając wniesioną apelację, a dotyczącą rozstrzygnięć o naprawieniu szkody na podstawie art. 46§1kk, należy wskazać na to, że wyrok w sprawie VIII K 53/18 z dnia 20.03.2018r. zapadł, po rozpoznaniu wniosków oskarżonych złożonych w trybie art. 387§1 kpk dopiero na rozprawie. W przedmiotowej sprawie sąd I instancji poprzestał na uznaniu za ujawnione dowodów zawnioskowanych do ujawnienia na rozprawie i nie prowadził postępowania dowodowego, poza odebraniem krótkich wyjaśnień od oskarżonego. Sąd ten w pełni zaakceptował też rodzaj i rozmiar, a także postać kar i środków wskazanych we wnioskach o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy, i włączył je do treści poszczególnych rozstrzygnięć zaskarżonego wyroku.

Jednak Sąd Rejonowy nie uwzględnił prawidłowo tego, że przed rozprawą, która odbyła się w dniu 20 marca 2018r., to pismem datowanym 07 lutego 2018r., które wpłynęło do SR w E. w dniu 09 lutego 2018r., nastąpiło zgłoszenie się do sprawy pełnomocnika Naczelnika Urzędu Skarbowego w E. wraz z oświadczeniem o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego oraz wnioskiem o naprawienie szkody w całości przez obu oskarżonych tj. przez Ł. R.- 1.321.236,30zł, a przez S. R. (1)- 1.152.313,00zł. Formalne zaś złożenie wniosku o jakim mowa w art. 46 § 1 kk o naprawienie szkody obligowało sąd do orzeczenia tego środka karnego w zaskarżonym wyroku.

I mimo, że sąd I instancji orzekł o naprawieniu szkody w rozstrzygnięciach z pkt. III i X zaskarżonego wyroku, to nie uczynił tego w sposób postulowany przez pełnomocnika Naczelnika Urzędu Skarbowego w E..

Bowiem po wpłynięciu w dniu 09 lutego 2018r. ww pisma zawierającego wniosek o naprawienie szkody w całości, to zarządono o wyznaczeniu rozprawy głównej na dzień 20 marca 2018r., z zawiadomieniem o terminie rozprawy oskarżyciela posiłkowego i jego pełnomocnika. A dopiero na rozprawie w dniu 20 marca 2018r., na którą nie stawił się pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego, oskarżeni złożyli wnioski w trybie art. 387§1 kpk, a sąd I instancji je

zaakceptował i wydał postanowienie uwzględniające wnioski oskarżonych ze wskazaniem, że nie sprzeciwił się im prokurator i „pokrzywdzony prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy i prawie do złożenia przez oskarżonych takiego wniosku”. Tymczasem pokrzywdzony (i jego pełnomocnik) nie był zawiadomiony o możliwości zgłoszenia przez oskarżonych wniosku w trybie art. 387§1kpk, a przecież w sposób jasny i kategoriyczny w piśmie datowanym 07 lutego 2018r. domagał się zasądzenia od oskarżonych obowiązku naprawienia szkody w całości; a wobec tego nie można było domniemywać – po tym jak oskarżeni złożyli wnioski w trybie art. 387§1kpk-, że oskarżyciel posiłkowy z pewnością zrzeknie się dochodzenia zwrotu całej szkody od każdego z oskarżonych, że z pewnością zaakceptuje wniosek zawierający propozycję częściowego naprawienia szkody. W takiej sytuacji sąd I instancji powinien był wystąpić do pokrzywdzonego, aby ten odniósł się do wniosków oskarżonych, szczególnie w zakresie dotyczącym naprawienia szkody, ewentualnie powinien – gdyby pokrzywdzony nie chciał zmienić swojego żądania co do wysokości naprawienia szkody - , to wystąpić z propozycją zmodyfikowania wniosków do oskarżonych, a w przypadku braku zgody stron na modyfikację wniosków, skierować sprawę do rozpoznania na zasadach ogólnych. Nie można bowiem zapominać, że z treści art. 387§2kpk wynika możliwość uwzględnienia wniosku o wydanie wyroku skazującego, gdy m.in. cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości, a jednym z takich celów z art. 2 §1 kpk jest przecież uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego, który w tej sprawie kategoriycznie domagał się naprawienia szkody w całości.

Tymczasem zaskarżony wyrok takiego rozstrzygnięcia, co do wnioskowanego naprawienia szkody w całości, mimo wyraźnego stanowiska pokrzywdzonego zawartego we wniosku (o którym mowa w art. 46§1kk) datowanym 07 lutego 2018r., nie zawierał, co wskazuje na wydanie zaskarżonego wyroku w ramach dobrowolnego poddania się przez oskarżonych karze, którego treść co do rozstrzygnięć z pkt. III i X nie została zaakceptowana przez uprawnionego uczestnika postępowania tj. oskarżyciela posiłkowego, z obrazą art. 46§1kk. W tym miejscu należy też podkreślić, że z pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku, w zakresie rozstrzygnięć o naprawieniu szkody, to wynika, że dostrzeżono wniosek pokrzywdzonego o naprawienie szkody, chociaż sąd I instancji uznał, że nie był zobligowany jego wysokością, przy czym nie wyjaśnił tego dlaczego zaakceptował propozycję oskarżonych co do naprawienia szkody w części i to akurat w kwotach po 100.000zł, mimo że pokrzywdzony do wniosku o naprawienie szkody w całości dołączył listy zaległości obliczonych na dzień 05 lutego 2018r., z których wynikały wielokrotności zasądzonych w pkt. III i X kwot. A brak wyjaśnienia tej kwestii, mimo, że pokrzywdzony wykazał istnienie szkody we wnioskowanych kwotach w chwili orzekania, to doprowadził do naruszenia art. 46§1kk, który w pierwszej kolejności dotyczy naprawienia szkody w całości, skoro celem tego środka jest przywrócenie stanu sprzed popełnienia przestępstwa lub kompensacja szkód będących dalszymi następstwami popełnionego przestępstwa.

Jednocześnie trzeba stwierdzić, że sąd odwoławczy, uwzględniając zarzut obrazy prawa materialnego w postaci naruszenia art. 46§1kk, z apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonych, co do rozstrzygnięć zawartych w pkt. III i X w wydanym w trybie konsensualnym wyroku skazującym (art. 387 § 1 i 2 kpk), nie był uprawniony do wydania rozstrzygnięcia reformatoryjnego przez zwiększenie dolegliwości karnej wykraczającej poza zakres porozumienia przyjętego na podstawie art. 387 § 2 kpk przed sądem pierwszej instancji. Bowiem w trakcie rozprawy apelacyjnej i obrońca oskarżonych i sami oskarżeni, nie wyrazili na to swej zgody.

W takim wypadku sąd odwoławczy zobowiązany był, na podstawie art. 437 kpk, do uchylenia wyroku w zaskarżonej części dot. rozstrzygnięć o naprawieniu szkody z pkt. III i X i przekazania sprawy w tym zakresie sądowi I instancji do ponownego rozpoznania na zasadach ogólnych.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien skierować sprawę na rozprawę i przeprowadzić postępowanie dowodowe służące wydaniu orzeczenia w zakresie dot. naprawienia przez oskarżonych szkody.